

Nr 47.

Av herr **Andersson** i Malmö m. fl., angående utredning om vissa förbättringar i folkpensioneringen.

Samhället bör sörja för att de gamla, som gjort sina dagsverken inom samhällslivet och produktionen, erhålla en tryggad ålderdom. Den förbättring av folkpensionen, som genomfördes vid riksdagarna 1935 och 1937 — och som sedan kompletterats — är i många fall otillräcklig för åstadkommande av denna trygghet åt åldringarna. Vi syfta här främst till de folkpensionärer, som helt måste leva på sin folkpension. Dessa belopp utgöra maximalt med grundpension, tilläggs pension och dyrtidstillägg i Ortsgrupp I kr. 532: 50, i Ortsgrupp II kr. 666: — och i Ortsgrupp III kr. 807: 50.

Situationen är bättre för dem, som i någon mån kunna förstärka sin ekonomi med andra inkomster. För dessa har beslutet vid 1942 års riksdag om höjning av den avdragsfria inkomsten från 100 kr. till 200 kr. och avdragsregelns ändring från $\frac{7}{10}$ till $\frac{5}{10}$ medfört en avsevärd förbättring. I de fall folkpensionärer åtnjuta s. k. privilegierad inkomst — arbetsgivarpension eller egen pension — 300, 350 à 400 kr. i de olika dyrtidsgrupperna, bli försörjningsmöjligheterna mera tillfredsställande. För dem däremot som inte ha andra medel till försörjning än folkpensionen ställer sig förhållandet annorlunda. Hjälp i annan form måste utgå till dem, främst av kommunala medel. Detta sker tyvärr i alltför ringa omfattning genom den från fattigvård artskilda understödsformen kommunala pensionstillskott. Hjälpen meddelas i största allmänhet genom bidrag från fattigvården. En annan form av kommunal hjälp (med statligt stöd), som dock ännu inte fått någon allmänna utbredning, är att bereda goda och billiga bostäder i av kommunerna uppförda pensionärshem.

Oaktat de gjorda förbättringarna är det i hög grad önskvärt, att pensionsbeloppen allmänt höjas och att även en omjustering sker av dyrtidsgrupperingen, med hänsyn till den utjämnning av levnadskostnaderna orterna emellan, som ägt rum sedan nuvarande bestämmelser fastställdes.

Det förefaller lämpligt, att de nu utgående dyrtidstilläggen inte bortfalla eller nedsättas vid inträffad sänkning av levnadskostnaderna, utan att dessa tillägg i stället inarbetas i de utgående tilläggs pensionerna.

I detta sammanhang vilja vi erinra om de framställningar, som vid olika tillfällen framförts, att pensionsåldern sänkes från exempelvis 67 till 65 år.

Önskemålet är berättigat och bör beaktas vid kommande reformeringar av folkpensionen. Det synes oss emellertid, som om man i första hand bör förbättra pensionsbeloppen och lösa därmed sammanhängande frågor. Det är knappast troligt, att man samtidigt kan genomföra ålderssänkningen med de stora kostnader detta skulle medföra. Det går tydligen inte att på en gång vinna allt, som i detta avseende är önskvärt. Därför bör man söka vinna de förbättringar, som vid olika tillfällen äro möjliga att genomföra.

Socialvårdskommittén har dessa frågor under utredning. Denna kommitté kommer säkerligen att ägna folkpensioneringen en ingående och omsorgsfull prövning. Vi syfta emellertid med denna motion endast till att dessa frågor med det snaraste upptagas på kommitténs arbetsprogram. Därjämte önska vi, att riksdagen, genom uttalande i frågan, ger sin mening tillkänna i fråga om den allmänna inriktningen vid en reformering av folkpensioneringen.

Vi ha i det föregående framfört önskvärdheten av att folkpensionens belopp generellt höjes. Härtill vilja vi foga spörsmålet om en ytterligare höjning av den avdragsfria inkomsten.

Utöver detta vilja vi lägga fram vissa förslag rörande betydelsefulla detaljer. För ensamstående pensionärer äro pensionsbeloppen i väsentlig grad otillräckliga. Hyran är nog i regel lika hög som för tvenne samboende pensionärer (äkta makar), och mathållningen torde också bli högre per enhet räknat. Det utgående pensionsbeloppet är i hög grad otillräckligt. En särskild förbättring av pensionsbeloppen till ensamstående är mycket behöflig.

Vidare vilja vi frambålla ännu en omständighet, där åtgärder på ett eller annat sätt äro av behovet påkallade. Vi avse här sådana fall, där familjeförsörjaren — mannen — är några år äldre än hustrun. När mannen vid uppnådda 67 år inträder i pensionsåldern och erhåller folkpension, återstå ännu några år, innan hustrun på grund av ålder erhåller pension. I dessa fall skulle sålunda man och hustru tillsammans leva på samma pensionsbelopp som för ensamstående. Man kan ju inte begära, att hustrun då skall söka förvärvsarbete, en sak som hon vid hög ålder inte har möjligheter att klara. Försäkringsverksamheten i vårt land har infört en speciell försäkringsform för dessa fall. Denna torde dock hittills ännu inte i någon större grad vara anlita. I en eller annan form bör staten här medverka för åstadkommande av förbättringar. Vi vilja slutligen påtala den inverkan sjukersättning i vissa fall kan hava på tilläggspensionens belopp. Den ersättning, som utgår från sjukkassa vid sjukdom, ingår i beräkningarna över en folkpensionärs inkomst, dock enligt regler, som gälla för privilegierad inkomst. Men i de fall dylik privilegierad inkomst på annat sätt utgår, t. ex. genom arbetsgivarpension, eller om sjukdomen varar en längre tid och därigenom sjukersättningen uppgår till relativt stora belopp, kan den erhållna sjukersättningen medföra sänkt tilläggspension. Med hänsyn till de utgifter, som

ju i regel följa med en sjukdom, kan det ifrågasättas, huruvida nedsättning i tilläggs pensionen bör ske med anledning av erhållen sjukersättning. Oss synes föreliggande skäl för att ersättning från sjukförsäkring vid sjukdom bör i sin helhet räknas som privilegierad inkomst utan inskränkning.

Vi ha här lagt fram vissa problem rörande förbättring av folkpensionen utan att föreslå konkreta förslag till lösningar. Vi äro väl införstådda med att frågornas komplicerade art medför betydande svårigheter vid ett realiserande. Men frågorna böra med det snaraste upptagas till prövning och utredning inom den kommitté, som har denna och liknande frågor under behandling, nämligen socialvårdskommittén, eller också inom annan särskild utredningskommitté.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslå vi,

att riksdagen måtte besluta hemställa till Kungl. Maj:t att med det snaraste genom socialvårdskommittén eller genom annan utredning låta utreda de i motionen upptagna frågorna rörande förbättringar i folkpensioneringen och att för riksdagen framlägga de resultat, som utredningen föranleder.

Stockholm den 15 januari 1944.

Olof Andersson,
Malmö.

Karl J. Nilsson,
Landskrona.

Anders Paulsen.

Åke Olofsson,
Höganäs.

Blenda Björck.

Axel Landgren.

Olof Nilsson,
Göteborg.